

Datum
2020-05-12

Er referens
N2020/00305/RS

ALMEGA

Vår referens
Ulrica Dyrke

Näringsdepartementet
Rättssekretariatet
103 33 Stockholm

Remissyttrande - Konkurrensverkets befogenheter Ds 2020:3

Almega är Sveriges största arbetsgivar- och branschorganisation för tjänsteföretag. Våra medlemsföretag representerar ett 60-tal branscher inom den svenska tjänstenäringen. Våra medlemmar består av ca 11 000 företag med över 500 000 medarbetare. Almega är den största förbundsgruppen inom Svenskt Näringsliv.

Almega har tagit del av den av den remitterade departementspromemorian och vill framföra följande synpunkter.

Allmänna kommentarer

Inledningsvis vill Almega framhålla att öppna och väl fungerande marknader är helt grundläggande förutsättningar för företagande inom tjänstesektorn. Konkurrensbegränsande avarter såsom karteller och dominansmissbruk skadar de grundläggande marknadsmekanismerna och måste hindras. De konkurrensvårdande myndigheterna spelar i detta sammanhang en betydelsefull roll. Det är viktigt att tillse att det system som de konkurrensvårdande myndigheterna verkar i fungerar effektivt, så att otillåtna konkurrensbegränsande aktiviteter kan hindras. En synlig och effektiv konkurrenstillsyn är avgörande för alla tjänsteföretag och i synnerhet för de många små och medelstora företagen som annars inte kommer ha förutsättningar att verka och växa på marknaden. I ett större perspektiv är en effektiv konkurrensövervakning av betydelse för ekonomisk tillväxt, innovationskraft och samhällsutveckling i landet.

Till följd av den rådande coronapandemin står vi sannolikt inför en påtaglig ekonomisk nedgång som kommer påverka många företag och leda till olika slags omställning på marknaderna. Detta förstärker behovet av en effektiv konkurrenstillsyn som vårdar marknadens funktionssätt.

Förslag rörande implementering av direktiv (EU) 2019/1

Almega kan konstatera att den remitterade departementspromemorian i stora delar avser implementering av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU)

2019/1 om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad. De föreslagna lagändringarna innebär bl.a. en utvidgning av Konkurrensverkets befogenheter vid platsundersökningar och införandet av en sanktion mot företag som trotsar verkets beslut under utredningen av den överträdelse som företaget misstänks för (utredningsskadeavgift). Promemorian innehåller även förslag till en ny lag om ömsesidigt bistånd med delgivning och indrivning på konkurrensområdet.

Almega anser att förslaget på ett i allt väsentligt rimligt sätt genomför direktivet. Vi instämmer dock i och hänvisar till de synpunkter som Svenskt näringsliv i sitt remissyttrande lyfter avseende olika delar av förslaget i denna del.

Konkurrensverkets beslutsbefogenhet

I departementspromemorian föreslås att Konkurrensverket i första instans ska få besluta om konkurrensskadeavgift och utredningsskadeavgift. Verkets beslut föreslås kunna överklagas till Patent- och marknadsdomstolen samt Patent- och marknadsöverdomstolen. Som argument för förslaget anges i promemorian framför allt ökad effektivitet och större harmonisering med andra konkurrensmyndigheter i EU.

Almega finner det problematiskt att dagens rättsprocesser drar ut så långt tid. I dagens läge gäller att Konkurrensverket väcker talan om konkurrensskadeavgift vid Patent- och Marknadsdomstolen, med möjlighet till överprövning i Patent- och Marknadsöverdomstolen. Enligt betänkandet tar ärenden i första instans åtminstone 3,5 år och vid överprövning till högsta instans tar det 5–7 år innan ett ärende slutligt är avgjort. Detta skadar såväl marknadens funktions sätt som förtroendet för de konkurrensvårdande institutionerna.

Almega anser att det är viktigt att verket ges möjlighet att ingripa mot överträdelser på ett snabbt och effektivt sätt. Det kan konstateras att det finns andra svenska myndigheter med liknande tillsynsfunktioner som har sådana beslutsbefogenheter, såsom Post- och telestyrelsen och Finansinspektionen. Därtill har Konkurrensverket redan idag sådan beslutsbefogenhet i fråga om koncentrationsprövning.

Almega anser därför att det av effektivitetsskäl är motiverat att förändra processen på sådant sätt att Konkurrensverket i första instans beslutar om konkurrensskadeavgift. Att den potentiella effektivitetsvinsten av reformen påverkas av i vilken omfattning som överprövning av Konkurrensverkets beslut kommer ske förändrar inte behovet av reformen, enligt Almegas mening. Dessa aspekter är dock sådant som bör följas och utvärderas när det nya systemet varit i kraft några år.

I fråga om rättssäkerheten i systemet kan konstateras att den nya ordningen alltså skulle innebära att Konkurrensverket ges rätt att besluta om konkurrensskadeavgift och att detta sedan kan överklagas i två

domstolsinstanser. Detta måste anses utgöra en tillfredsställande ordning. En annan dimension av rättssäkerhet rör det förhållandet att Konkurrensverket kommer inneha en både utredande och beslutande funktion. Almega vill understryka att det för systemets trovärdighet är av central betydelse att Konkurrensverkets organisation på ett tydligt och tillförlitligt sätt separerar dessa båda roller. Almega har förstått att regeringen har givit Konkurrensverket i uppdrag att komma med förslag på förändringar avseende den interna organisationen och beslutsfunktionen i syfte att tillmötesgå dessa behov. Almega välkomnar detta och utgår från att sådana förändringar kommer genomföras på ett tillfredsställande sätt.

I fråga om harmoniseringsaspekten kan Almega konstatera att det idag inte finns någon enhetlig modell för beslutanderätt bland EU:s konkurrensmyndigheter. De flesta nationella konkurrensmyndigheter och även EU-kommissionen kan idag fatta egna beslut i stället för att behöva vända sig till domstol i första instans, men detta gäller inte i alla medlemsländer. EU-kommissionens och de nationella konkurrensmyndigheternas samarbete inom European Competition Network (ECN) förefaller fungera väl trots att det finns olika nationella system för beslutanderätt. Det framstår dock viktigt att så långt möjligt strukturera arbetet i ett mer enhetligt system, för att möjliggöra effektiv konkurrensövervakning och säkerställa en fungerande inre marknad. Även av det skälet finns enligt Almeegas uppfattning anledning att ge Konkurrensverket rätt att som första instans fatta beslut.

Sammantaget anser Almega således att förslaget att Konkurrensverket ska ges rätt att besluta som första instans i fråga om konkurrensskadeavgift och utredningsskadeavgift bör genomföras.

Konkurrensverket bör ges beslutanderätt även i KOS-ärenden

Almega vill framhålla att det föreligger ett viktigt område där Konkurrensverket ännu saknar mandat att fatta egna beslut, nämligen avseende ärenden om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet (3 kap. 27- 32 §§ konkurrenslagen, KOS). KOS-reglerna har funnits sedan 2010 och rör situationer där offentliga aktörer på ett konkurrensbegränsande sätt säljer varor och tjänster på marknaden.

Konkurrensverket är tillsynsmyndighet även över dessa regler och systemet bygger på att verket ska väcka talan om förbud i domstol. Som Almega har framhållit i rapporten "Den osunda konkurrensen"¹ är det ytterst problematiskt att dessa domstolsprocesser drar ut på tiden i flera år. Detta urholkar KOS-reglernas efterlevnad och drabbade företags tilltro till rättssystemet. Det är av stor vikt att ingripanden mot överträdelser kan ske snabbt och effektivt även i denna typ av ärenden.

¹ Almeegas rapport "Den osunda konkurrensen – om offentlig sektors konkurrens med tjänsteföretag", februari 2019

KOS-området blir efter genomförandet av det nu remitterade förslaget rörande beslutanderätt det enda område där Konkurrensverket i egenskap av konkurrensvårdande tillsynsmyndighet inte har mandat att fatta egna beslut. En sådan ordning framstår inkonsekvent.

Konkurrensverket bör därför ges mandat att som första instans fatta egna överklagningsbara beslut även i KOS-ärenden.

Almega vill uppmana regeringen att skyndsamt påbörja arbetet för att beslutanderätt även i KOS-ärenden ska ges Konkurrensverket.

För Almega

Andreas Åström

Avdelningschef näringspolitik

Ulrica Dyrke

Expert konkurrensfrågor